

GGD
Amsterdam

Jongeren
in beeld

Amstelveen

Resultaten Jeugdgezondheidsmonitor 2017-2018

Deze rapportage brengt de gezondheid in beeld van jongeren in de tweede en vierde klas van het regulier voortgezet onderwijs. De resultaten zijn afkomstig uit de digitale gezondheidsvragenlijst 'Jij en je gezondheid'.

Jeugdgezondheidsmonitor 2017-2018

De jeugdgezondheidsmonitor is het jaarlijkse gezondheidsonderzoek van de GGD Amsterdam onder jongeren in de tweede en vierde klas van het regulier voortgezet onderwijs in de gemeenten van de regio Amstelland (Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Ouder-Amstel en Uithoorn). Het doel van het onderzoek is het verkrijgen van inzicht in de psychosociale gezondheid en leefgewoonten van jongeren. De resultaten van de monitor ondersteunen gemeenten bij het opstellen van het jeugdgezondheidsbeleid.

Wat is Jij en je gezondheid?

De resultaten van de jeugdgezondheidsmonitor 2017-2018 komen uit de digitale gezondheidsvragenlijst 'Jij en je gezondheid'. 'Jij en je gezondheid' wordt in de regio Amsterdam-Amstelland jaarlijks op alle scholen afgenomen. Tweede- en vierdeklasleerlingen beantwoorden vragen over gezondheid, leefstijl en relaties. De antwoorden op de vragen worden gebruikt door de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) om (gezondheids-)problemen te signaleren en leerlingen eventueel passende begeleiding te bieden. Leerlingen ontvangen ook een terugkoppeling met een persoonlijk gezondheidsprofiel op maat. Daarnaast worden de resultaten gebruikt in het schoolgezondheidsprofiel om scholen te ondersteunen bij de [Gezonde School](#). Resultaten worden jaarlijks gepubliceerd op onze website [Gezondheid in Beeld](#).

Over dit rapport

Voor dit rapport zijn de resultaten uit 'Jij en je gezondheid' van schooljaar 2017-2018 voor Amstelveen geanalyseerd en beschreven. Dit interactieve rapport presenteert de resultaten in 6 hoofdstukken: 1 Het onderzoek, 2 Mentale gezondheid, 3 Leefgewoonten, 4 Gewicht, voeding en bewegen, 5 Sociale leefomgeving en 6 Wijken. Het eerste hoofdstuk beschrijft de achtergrondkenmerken van de onderzoekspopulatie en de werkwijze. De hoofdstukken 2, 3, 4 en 5 beginnen met een inleiding en een overzicht van de belangrijkste resultaten. Elk hoofdstuk bestaat uit meerdere onderwerpen. Per onderwerp presenteren we de prevalenties, risicogroepen en, indien mogelijk, de trend in de tijd. In het laatste hoofdstuk worden de cijfers voor de wijken binnen de gemeente gepresenteerd.

Inhoudsopgave

Het onderzoek	3
Mentale gezondheid	4
Ervaren gezondheid	5
Depressie en angst	6
Zelfdoding	7
Slapen	8
Leefgewoonten	9
Roken	10
Alcohol	11
Cannabis	12
Waterpijp	13
Gewicht, voeding en bewegen	14
Gewicht	15
Water en zoete dranken	16
Ontbijten, fruit en groente	17
Bewegen	18
Sociale leefomgeving	19
Gamen	20
Thuisituatie	21
Eenzaamheid	22
Seksualiteit	23
Wijken	24

[1] gegevens over lengte en gewicht zijn afkomstig uit het digitaal kinddossier van de Jeugdgezondheidszorg

Het onderzoek

Wie deden er mee?

In schooljaar 2017-2018 vulden in totaal 1532 jongeren uit Amstelveen de 'Jij en je Gezondheid'-vragenlijst in. In totaal namen 3540 jongeren uit de hele regio Amstelland deel aan het onderzoek; 2835 jongeren zaten op scholen in de regio Amstelland, 705 jongeren zaten op scholen in Amsterdam.

In tabel 1 staan de achtergrondkenmerken van de deelnemers uit Amstelveen en de regio. In tabel 2 staat de leeftijdsverdeling van de jongeren in klas 2 en klas 4.

Onze werkwijze

De resultaten van de jongeren uit Amstelveen worden in deze monitor vergeleken met de resultaten van de jongeren uit de andere vier gemeenten in de regio (Aalsmeer, Diemen, Ouder-Amstel en Uithoorn)¹. Daarnaast wordt binnen de onderzoekspopulatie uit Amstelveen gekeken naar verschillende achtergrondkenmerken (geslacht, klas, opleidingsniveau, herkomst en gezinssituatie). Indien mogelijk worden de cijfers van de monitor in 2017-2018 vergeleken met de cijfers voor de schooljaren 2016-2017 en 2015-2016². Verschillen tussen groepen zijn statistisch significant als de kans op toeval kleiner is dan 5% ($p < 0,05$), aangegeven met een asterisk (*). Resultaten die een te klein aantal jongeren betreffen (<5) worden in de tabellen niet gepresenteerd.

Tabel 2 Leeftijdsverdeling van jongeren uit Amstelveen naar klas

	klas 2	klas 4
12 jaar	3%	1%
13 jaar	65%	51%
14 jaar	28%	41%
15 jaar	4%	6%
		18 jaar 1%

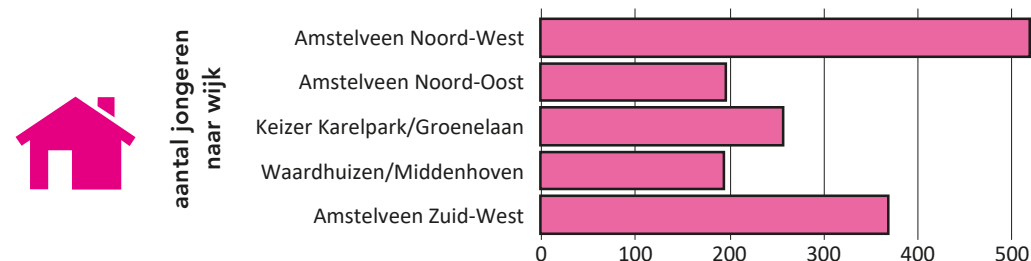
[1] met statistische toetsen worden de resultaten van Amstelveen vergeleken met de andere vier regiogemeenten samen. In de tabellen staan de resultaten voor de hele regio gepresenteerd.

[2] resultaten van de schooljaren 2015-2016 en 2016-2017 vindt u op onze website: [Gezondheid in Beeld](#).

Tabel 1 Achtergrondkenmerken van de onderzoekspopulatie uit Amstelveen en de regio Amstelland

		Amstelveen	Regio
	totaal aantal jongeren	1532	3540
	geslacht		
	jongen	52%	51%
	meisje	48%	49%
	klas		
	klas 2	52%	50%
	klas 4	48%	50%
	opleidingsniveau		
	vmbo	34%	39%
	havo/vwo	66%	61%
	herkomst		
	Nederlands	60%	68%
	niet-Nederlands	40%	32%
	gezinssituatie		
	woont bij beide ouders ³	80%	80%
	woont niet bij beide ouders	20%	20%

[3] hieronder vallen ook kinderen in co-oudergezin

Mentale gezondheid

Hoe groot is het aandeel jongeren in Amstelveen dat zich fit en gezond voelt? Welke groepen jongeren hebben vaker te maken met depressie- en angstklachten? Wat zijn de risicogroepen voor gedachten aan zelfdoding? En komen slaapproblemen vaak voor? U leest het in dit hoofdstuk.

Al geruime tijd behoren Nederlandse jongeren tot de gezondste jongeren van Europa. Ook in Amstelveen geeft de meerderheid van de jongeren aan zich gezond en fit te voelen.

Een goede gezondheid gaat ook over goed in je vel zitten. Sommige jongeren zijn kwetsbaarder dan anderen. Ze hebben een extra steuntje in de rug nodig om lekker in hun vel te zitten of om met anderen om te kunnen gaan. Jongeren kunnen zich buitengesloten

voelen, zich ongelukkig voelen of angstig zijn. Uiteindelijk kan dit negatieve gevolgen hebben voor het dagelijks functioneren thuis, de schoolprestaties en leiden tot oneigenlijk verzuim of slaapproblemen.

Als jongeren lang blijven rondlopen met nare gevoelens en dit niet wordt gezien, kan dit leiden tot psychosociale problemen en zelfs tot gedachten over zelfdoding.

Goede ervaren gezondheid: 84%

Risicogroepen 'geen' goede ervaren gezondheid: meisje, niet-Nederlandse herkomst, niet wonend bij beide ouders

Trend (2015-2018): onveranderd

Depressieklachten: 10%

Risicogroep: niet wonend bij beide ouders
Trend (2015-2018): onveranderd

Angstklachten: 14%

Risicogroep: niet-Nederlandse herkomst
Trend (2015-2018): stijging

Gedachte aan zelfdoding: 7%

Risicogroepen: meisje, niet-Nederlandse herkomst, niet wonend bij beide ouders.

Trend (2015-2018): onveranderd

Poging tot zelfdoding: 3%

Risicogroep: niet wonend bij beide ouders

Trend (2015-2018): onveranderd

Slaapproblemen: 25%

Risicogroepen: meisje, klas 4

Trend (2015-2018): onveranderd

Ervaren gezondheid

In Nederland is het met de gezondheid van jongeren over het algemeen goed gesteld. Hoe een jongere de eigen gezondheid ervaart, geeft een goed beeld van de huidige gezondheid en voorspelt de gezondheid in de toekomst.

Meerderheid van de jongeren voelt zich fit en gezond

In het schooljaar 2017-2018 geeft 84% van de jongeren in Amstelveen aan zich vaak of altijd fit en gezond te voelen. Het aandeel jongeren met een goede ervaren gezondheid is in Amstelveen vergelijkbaar met de rest van de regio. Ervaren gezondheid is in de periode 2015-2018 onder jongeren in Amstelveen niet veranderd.

Binnen Amstelveen zijn er tussen de wijken wel verschillen. De wijk Amstelveen Noord-West (88%) heeft meer jongeren met een goede ervaren gezondheid in vergelijking met de rest van Amstelveen, terwijl in de wijk Keizer Karelpark/Groenelaan het aandeel jongeren dat zich fit en gezond voelt juist lager is (77%).

Jongens voelen zich het vaakst gezond

In Amstelveen heeft 89% van de jongens een goede ervaren gezondheid, onder meisjes is dat 78%. Dit betekent dat meisjes zich twee keer zo vaak niet (vaak of altijd) fit en gezond voelen als jongens (22% versus 11%). Jongeren van Nederlandse herkomst hebben vaker een goede ervaren gezondheid dan jongeren van niet-Nederlandse herkomst (87% versus 80%). De gezinssituatie speelt ook een rol; jongeren die bij beide ouders wonen voelen zich vaker fit en gezond dan jongeren die niet bij beide ouders wonen (85% versus 78%).

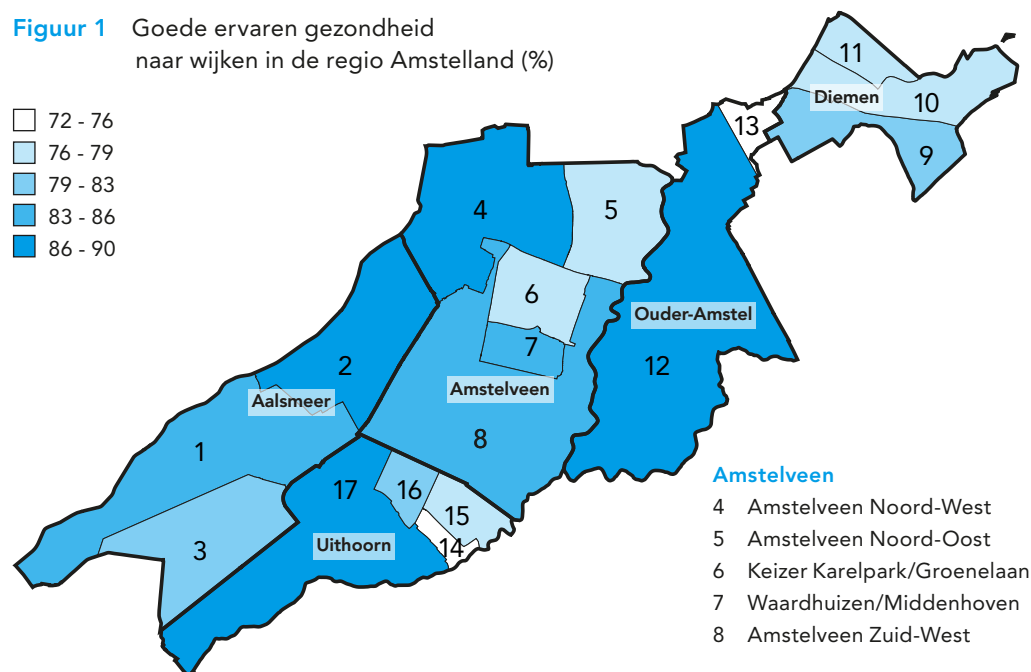
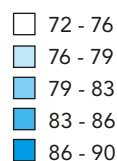
Tabel 1 Ervaren gezondheid naar achtergrondkenmerken (%)

	totaal		geslacht		klas		opleidingsniveau		herkomst		woont bij beide ouders	
	regio	Amstelveen	j	m	2	4	vmbo	havo/vwo	Ned	niet-Ned	ja	nee
goede ervaren gezondheid¹	83	84	89	78 *	84	83	83	85	87	80 *	85	78 *

* significant verschil (p<0,05)

[1] voelt zich vaak of altijd fit en gezond

Figuur 1 Goede ervaren gezondheid naar wijken in de regio Amstelland (%)

Hoe wordt ervaren gezondheid gemeten?

De ervaren gezondheid wordt gemeten aan de hand van één item uit de [KidScreen-10 vragenlijst](#). Jongeren die aangeven zich in de afgelopen week vaak of altijd fit en gezond te hebben gevoeld, hebben een "goede ervaren gezondheid".

Depressie en angst

Sociaal-emotionele problemen, zoals depressie- en angstklachten, kunnen negatieve gevolgen hebben voor het dagelijks functioneren van jongeren op school of thuis. Voorbeelden van depressieklachten zijn 'zich verdrietig voelen' en 'geen zin hebben om te eten'. Voorbeelden van angstklachten zijn 'bang zijn op drukke plaatsen' en het 'meemaken van een angstaanval'.

Angstklachten lijken toe te nemen

Het aandeel jongeren uit Amstelveen met depressieklachten is 10%, voor angstklachten is dat 14%. Angstklachten komen in Amstelveen vaker voor dan gemiddeld in de rest van de regio. Depressieklachten zijn vergelijkbaar met de rest van de regio. In Amstelveen zien we een toename van angstklachten onder jongeren sinds schooljaar 2015-2016. Voor depressieklachten zien we in de regio een wisselend beeld in de periode 2015-2018.

Tabel 1 Depressie- en angstklachten in Amstelveen en de regio Amstelland naar schooljaar (%)

	depressieklachten		angstklachten	
	Amstelveen	regio	Amstelveen	regio
		*	*	*
2017 - 2018	10	10	14	13
2016 - 2017	12	12	13	12
2015 - 2016	10	9	12	11

*significant verschil tussen schooljaren ($p < 0,05$)

Tabel 2 Depressie- en angstklachten naar achtergrondkenmerken (%)

	totaal	totaal	geslacht		klas		opleidingsniveau		herkomst		woont bij beide ouders	
	regio	Amstelveen	j	m	2	4	vmbo	havo/vwo	Ned	niet-Ned	ja	nee
depressieklachten	10	10	9	11	12	9	11	10	10	11	9	14 *
angstklachten	13	14 *	16	13	14	15	15	13	13	17 *	14	16

*significant verschil ($p < 0,05$)

Meer angstklachten bij jongeren van niet-Nederlandse herkomst

Jongeren in Amstelveen die niet bij beide ouders wonen, hebben vaker depressieklachten dan jongeren die bij beide ouders wonen (14% versus 9%). Angstklachten komen het vaakst voor bij jongeren van niet-Nederlandse herkomst (17%).

Hoe worden depressie- en angstklachten gemeten en geïnterpreteerd?

Depressie- en angstklachten worden uitgevraagd aan de hand van 25 stellingen (RCADS-25) waarvoor grenswaarden zijn vastgesteld. Boven de grenswaarden gaat men er vanuit dat depressie- of angstklachten aanwezig zijn.

Zelfdoding

Gedachten aan zelfdoding komen relatief vaak voor onder jongeren. Zij kunnen uitmonden in zelfverwondingen of pogingen tot zelfdoding. Dat een jongere overlijdt door zelfdoding komt niet vaak voor. In 2017 ging het landelijk om 81 jongeren in de leeftijd van 10 tot 20 jaar.

Eén op de veertien jongeren heeft gedachten aan zelfdoding

In het schooljaar 2017-2018 heeft 7% van de jongeren uit Amstelveen in de afgelopen weken de gedachte gehad aan zelfdoding. Dit cijfer is gelijk aan het regiocijfer. Van de jongeren uit Amstelveen heeft 3% ooit een poging tot zelfdoding gedaan. Ook dat verschilt niet van het regiocijfer. Het aandeel jongeren uit Amstelveen met zelfdodingsgedachten of dat een poging tot zelfdoding heeft gedaan, is sinds schooljaar 2015-2016 niet veranderd.

Meisjes denken vaker aan zelfdoding dan jongens

Meisjes hebben bijna drie keer zo vaak gedachten aan zelfdoding als jongens (11% versus 4%). Andere risicogroepen zijn jongeren van niet-Nederlandse herkomst en jongeren die niet bij beide ouders wonen. Meisjes van niet-Nederlandse herkomst en meisjes die niet bij beide ouders wonen hebben deze gedachten het vaakst (beiden 14%).

Regiocijfers laten zien dat tweedeklasleerlingen vaker dan vierdeklasleerlingen gedachten over zelfdoding hebben. Het verschil tussen tweede- en vierdeklassers is in Amstelveen niet significant.

Tabel 1 Gedachte aan of poging tot zelfdoding naar achtergrondkenmerken (%)

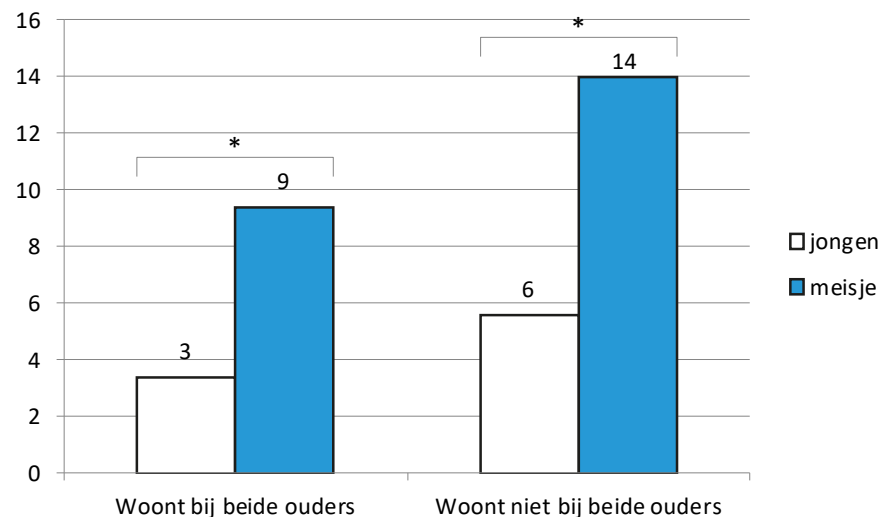
	totaal		geslacht		klas		opleidingsniveau		herkomst		woont bij beide ouders	
	regio	Amstelveen	j	m	2	4	vmbo	havo/vwo	Ned	niet-Ned	ja	nee
gedachte aan zelfdoding ¹	7	7	4	11 *	8	6	7	7	6	9 *	6	10 *
poging tot zelfdoding ²	3	3	2	4	3	3	4	2	3	3	2	5 *

*significant verschil (p<0,05)

[1] in de afgelopen weken

[2] ooit

Figuur 1 Gedachte aan zelfdoding (in de afgelopen weken) in Amstelveen naar gezinssituatie en geslacht (%)

*significant verschil (p<0,05)

Een poging tot zelfdoding komt in Amstelveen het vaakst voor bij jongeren die niet bij beide ouders wonen; één op de 20 geeft aan ooit een poging gedaan te hebben (5%).

Slapen

Slaapproblemen en slaapttekort zijn onderschatte problemen en hangen vaak samen met schoolverzuim en sociaal-emotionele problemen. Slecht slapen kan ertoe leiden dat psychische problemen makkelijker ontstaan of in stand blijven. Voorbeelden van slaapproblemen zijn problemen hebben met in- of doorslapen, met wakker worden en met slaperigheid overdag.

Een kwart van de jongeren heeft slaapproblemen

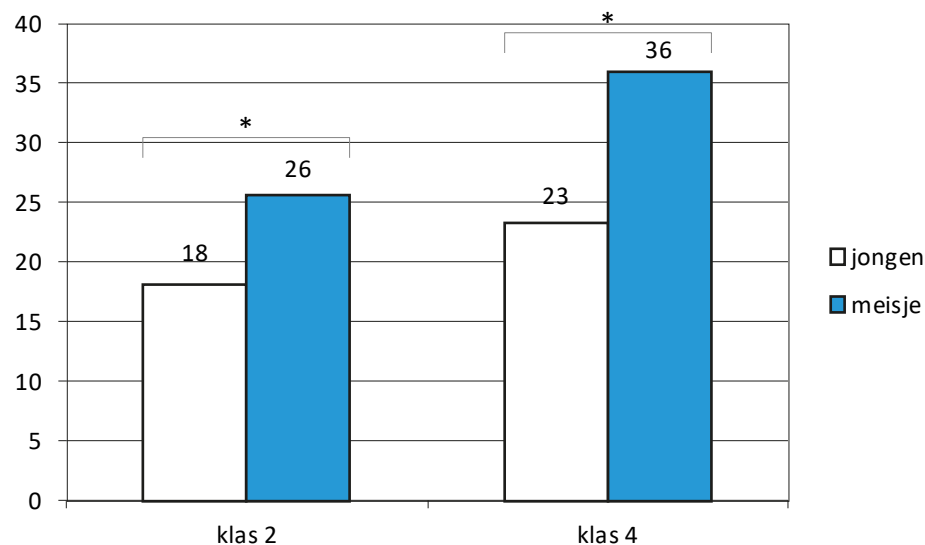
In het schooljaar 2017-2018 heeft 25% van de jongeren in Amstelveen slaapproblemen. Het aandeel jongeren met slaapproblemen is in Amstelveen vergelijkbaar met de rest van de regio. Slaapproblemen zijn in de periode 2015-2018 onder jongeren in Amstelveen niet veranderd.

Meisjes in de vierde klas het vaakst slaapproblemen

In Amstelveen hebben meisjes (30%) vaker slaapproblemen dan jongens (21%). Ook hebben vierdeklasleerlingen vaker slaapproblemen (29%) dan tweedeklasleerlingen (22%). Wat blijkt? Van de meisjes in klas 4 heeft 36% slaapproblemen.

Regiocijfers laten zien dat slaapproblemen vaker voorkomen bij jongeren van niet-Nederlandse herkomst en bij jongeren die niet bij beide ouders wonen. In Amstelveen zien we dat ook, maar zijn de verschillen niet significant.

Figuur 1 Slaapproblemen in Amstelveen naar klas en geslacht (%)

*significant verschil (p<0,05)

Hoe worden slaapproblemen gemeten?

Slaapproblemen worden uitgevraagd aan de hand van 9 items (SRSO) waarvoor grenswaarden zijn vastgesteld. Boven de grenswaarden gaat men er vanuit dat slaapproblemen aanwezig zijn.

Tabel 1 Slaapproblemen naar achtergrondkenmerken (%)

slaapproblemen	totaal		geslacht		klas		opleidingsniveau		herkomst		woont bij beide ouders	
	regio	Amstelveen	j	m	2	4	vmbo	havo/vwo	Ned	niet-Ned	ja	nee
	26	25	21	30 *	22	29 *	24	26	24	27	24	29

*significant verschil (p<0,05)

Leefgewoonten

In dit hoofdstuk brengen we het genotmiddelengebruik van de jongeren in Amstelveen in beeld. Hoeveel jongeren roken en wat zijn de risicogroepen voor binge drinken? En hoe staat het ervoor met het gebruik van cannabis en de waterpijp?

Ongezonde leefgewoonten, zoals alcoholgebruik, roken en drugsgebruik, hebben een negatieve invloed op de ontwikkeling van jongeren.

Sinds 2014 is de NIX18-regel ingesteld. Dit betekent dat er volgens de wet geen alcohol of tabak mag worden verkocht aan jongeren onder de 18 jaar. Ook mogen jongeren onder de 18 jaar geen alcohol bij zich hebben in de openbare

ruimte. Desondanks komt het gebruik van alcohol en tabak onder jongeren nog regelmatig voor.

Tijdens de middelbareschoolleeftijd bestaan de verleidingen behalve voor alcoholgebruik en roken ook voor cannabis en waterpijp. Zodra jongeren ouder worden en uitgaan of naar festivals mogen, komen daar soms andere middelen, zoals XTC, bij.

Roken, ooit: 15%

Risicogroepen: klas 4, vmbo, Nederlandse herkomst, niet wonend bij beide ouders

Trend (2016-2018): daling

Roken, maandelijks: 5%

Risicogroepen: klas 4, niet wonend bij beide ouders

Trend (2016-2018): onveranderd

Cannabis, ooit: 12%

Risicogroepen: jongen, klas 4, niet wonend bij beide ouders

Trend (2016-2018): onveranderd

Cannabis, maandelijks 4%

Risicogroepen: jongen, klas 4

Trend (2016-2018): onveranderd

Alcohol, ooit: 43%

Risicogroepen: jongen, klas 4, Nederlandse herkomst, niet wonend bij beide ouders

Trend (2016-2018): onveranderd

Alcohol, maandelijks: 11%

Risicogroepen: klas 4, havo/vwo, Nederlandse herkomst

Trend (2016-2018): onveranderd

Binge drinken, maandelijks: 4%

Risicogroepen: klas 4, Nederlandse herkomst

Waterpijp, ooit: 14%

Risicogroepen: jongen, klas 4, vmbo, niet wonend bij beide ouders

Trend (2015-2018): daling

Roken

De meeste rokers beginnen op jonge leeftijd, tussen 12 en 15 jaar. Nicotine is al na enkele sigaretten verslavend. Roken is een belangrijke oorzaak van ziekte en (voortijdige) sterfte in Nederland.

Kwart leerlingen klas 4 heeft weleens gerookt

In Amstelveen heeft in het schooljaar 2017-2018 15% van de jongeren wel eens gerookt. Dit is vergelijkbaar met de rest van de regio. In klas 2 heeft 6% van de leerlingen weleens gerookt. In klas 4 is dat 25%. Van de vierdeklasleerlingen rookt 11% maandelijks en 7% wekelijks. Maandelijks of wekelijks roken komt onder tweedeklasleerlingen nauwelijks voor.

Tabel 1 Roken (ooit) in Amstelveen naar klas en schooljaar (%)

	totaal	klas 2	klas 4
	*	*	*
2017-2018	15	6	25
2016-2017	19	9	30

* significant verschil tussen schooljaren ($p < 0,05$)

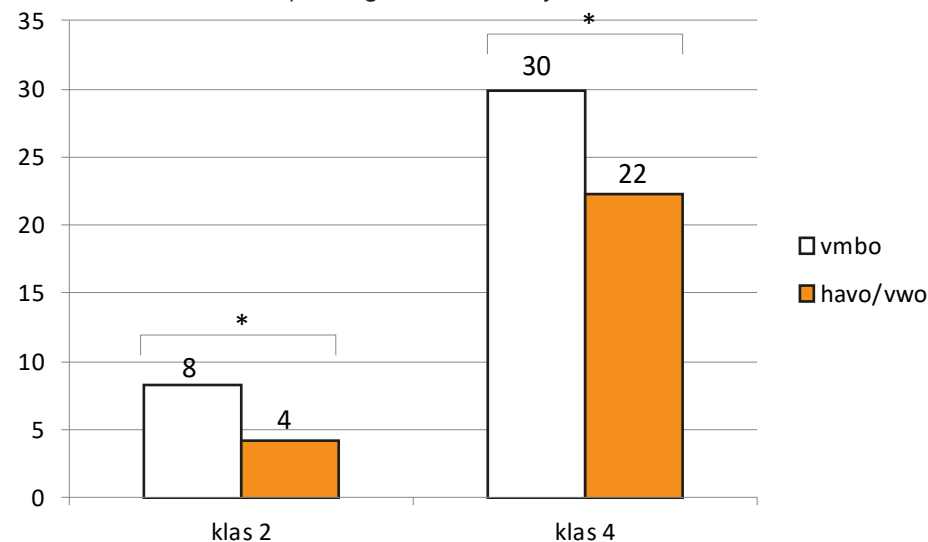
Het aandeel jongeren uit Amstelveen dat ooit heeft gerookt is ten opzichte van schooljaar 2016-2017 gedaald van 19% naar 15%. Een afname zien we in beide klassen. Wat blijkt? In de wijk Waardhuizen/Middenhoven wordt door leerlingen minder vaak geëxperimenteerd met roken (roken, ooit: 9%) dan in de andere wijken van Amstelveen.

Tabel 2 Roken naar achtergrondkenmerken (%)

	totaal		geslacht		klas		opleidingsniveau		herkomst		woont bij beide ouders	
	regio	Amstelveen	j	m	2	4	vmbo	havo/vwo	Ned	niet-Ned	ja	nee
roken, ooit	16	15	15	14	6	25 *	18	13 *	16	13 *	14	19 *
roken, maandelijks	5	5	5	6	1	11 *	6	5	6	5	5	8 *
roken, wekelijks	3	4	4	4	-	7 *	5	3	4	4	3	7 *

*significant verschil ($p < 0,05$) - aantal te klein om te presenteren

Figuur 1 Roken (ooit) in Amstelveen naar klas en opleidingsniveau, schooljaar 2017-2018 (%)

* significant verschil ($p < 0,05$)

Jongeren die niet bij beide ouders wonen roken vaker

Jongeren van Nederlandse herkomst hebben vaker weleens gerookt dan jongeren van niet-Nederlandse herkomst, bij maandelijks en wekelijks roken is dit verschil er niet. Daarnaast speelt de thuissituatie een rol: bijna één op de vijf jongeren die niet bij beide ouders woont heeft roken geprobeerd. Wat blijkt verder? Experimenteren met roken komt zowel onder tweedeklassers als onder vierdeklassers vaker voor bij vmbo-leerlingen dan bij havo/vwo-leerlingen. Meisjes en jongens roken ongeveer even vaak.

Alcohol

Overmatig alcoholgebruik kan bij jongeren alcoholvergiftiging, risicovol seksueel gedrag en ongevallen tot gevolg hebben. De laatste 15 jaar is het gebruik flink gedaald (meer onder 12-14 jarigen dan onder 15-17 jarigen). De, in 2014 ingevoerde, NIX18-campagne over het verbod op alcoholverkoop aan jongeren onder de 18 jaar heeft deze daling niet versterkt.

Drie op de tien leerlingen klas 2 heeft weleens alcohol gedronken

In het schooljaar 2017-2018 heeft 43% van de jongeren in Amstelveen ooit alcohol gedronken. In klas 2 heeft 30% ooit alcohol gedronken, in klas 4 is dat 57%. Van de tweedeklasleerlingen drinkt 2% maandelijks alcohol tegenover 21% van de vierdeklasleerlingen. In klas 4 drinkt 7% wekelijks en is 7% binge drinker, dit betekent tenminste één keer per maand meer dan vijf glazen alcohol bij één gelegenheid. In de tweede klas komen wekelijks drinken en binge drinken nauwelijks voor.

Leerlingen uit Amstelveen drinken even vaak als leeftijdsgenoten elders in de regio. Ten opzichte van schooljaar 2016-2017 is het alcoholgebruik onder jongeren in Amstelveen niet veranderd. Wel zien we dat het percentage vierdeklassers dat ooit alcohol heeft gedronken is afgenomen van 62% naar 57%. Wat blijkt? Maandelijks drinken onder jongeren loopt uiteen van 7% in de wijken Keizer Karelpark/Groenelaan en Waardhuizen/Middenhoven tot 15% in de wijk Amstelveen Noord-West.

Hoger alcoholgebruik onder jongeren van Nederlandse herkomst

Naast leeftijd speelt herkomst een rol bij alcoholgebruik; jongeren van Nederlandse herkomst drinken vaker dan jongeren van niet-Nederlandse herkomst. Jongeren die

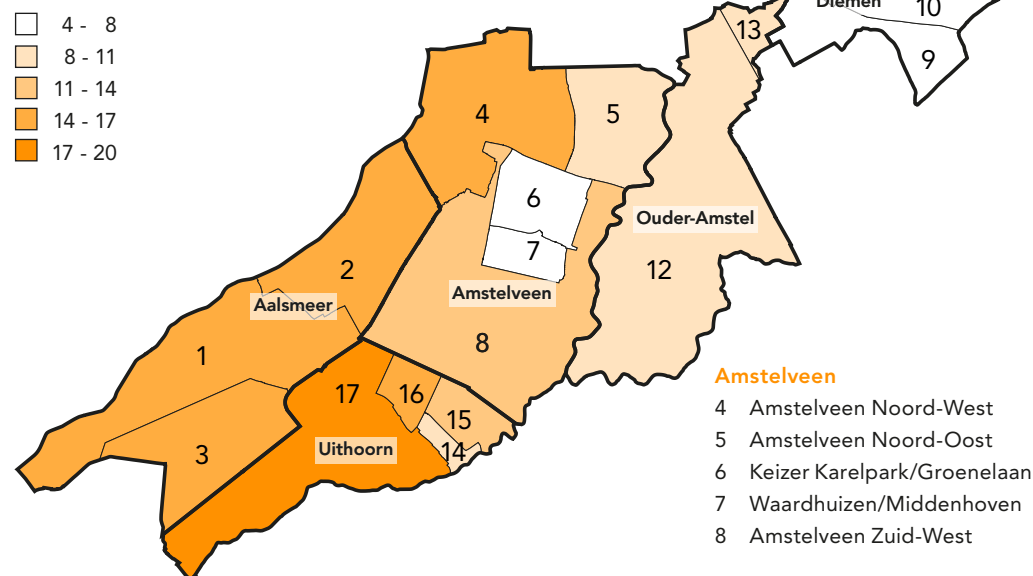
Tabel 1 Alcoholgebruik naar achtergrondkenmerken (%)

	totaal		geslacht		klas		opleidingsniveau		herkomst		woont bij beide ouders	
	regio	Amstelveen	j	m	2	4	vmbo	havo/vwo	Ned	niet-Ned	ja	nee
alcohol, ooit	44	43	46	40 *	30	57 *	43	44	48	37 *	42	48 *
alcohol, maandelijks	12	11	11	11	2	21 *	7	13 *	14	6 *	11	10
alcohol, wekelijks	4	4	4	3	-	7 *	3	4	4	2 *	3	5
binge drinken, maandelijks ¹	4	4	4	3	-	7 *	2	4	4	2 *	3	5

*significant verschil (p<0,05) - aantal te klein om te presenteren

[1] vijf of meer glazen alcohol bij één gelegenheid

Figuur 1 Maandelijks alcoholgebruik naar wijken in de regio Amstelland (%)

niet bij beide ouders wonen hebben vaker ooit alcohol gedronken dan jongeren die wel bij beide ouders wonen. Jongens proberen alcohol iets vaker uit dan meisjes, maar het maandelijks of wekelijks gebruik verschilt niet. Havo/vwo-leerlingen drinken bijna twee keer zo vaak maandelijks alcohol als vmbo-leerlingen.

Cannabis

Tieners bevinden zich in een levensfase waarin ze experimenteren met diverse genotmiddelen waaronder cannabis. Cannabisgebruik vermindert het kortetermijngeheugen en het reactie- en concentratievermogen. Dit kan onder meer leiden tot slechtere schoolprestaties. Cannabis kan ook een trigger zijn van psychische problemen.

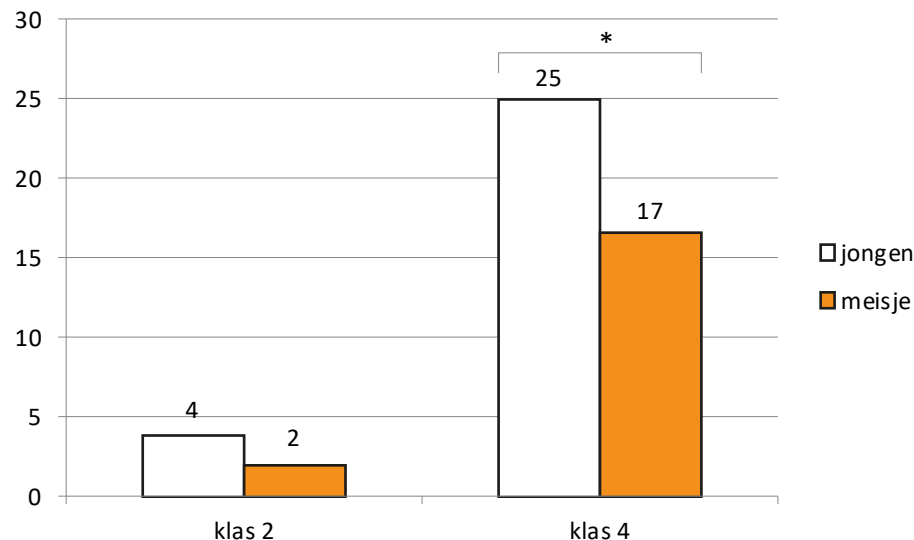
Eén op de vijf leerlingen klas 4 heeft weleens geblowd

In Amstelveen heeft in het schooljaar 2017-2018 12% van de jongeren wel eens hasj of wiet gebruikt. Cannabisgebruik is onder tweedeklasleerlingen nog laag; 3% heeft ooit cannabis gebruikt. Onder vierdeklasleerlingen is dit 21%. Van de vierdeklasleerlingen gebruikt 7% maandelijks cannabis, 4% gebruikt wekelijks. Het cannabisgebruik van jongeren uit Amstelveen is vergelijkbaar met dat van leeftijdsgenoten elders in de regio. Ten opzichte van schooljaar 2016-2017 is het gebruik van hasj en wiet onder jongeren uit Amstelveen niet veranderd. Jongeren in de wijk Amstelveen Noord-West hebben vaker ooit cannabis gebruikt (14%) dan elders in Amstelveen.

Jongens blowen vaker dan meisjes

In Amstelveen gebruiken meer jongens dan meisjes cannabis; in klas 4 gebruikt 25% van de jongens versus 17% van de meisjes. Jongeren die niet bij beide ouders wonen experimenteren vaker met cannabis dan jongeren die bij beide ouders wonen. Cannabisgebruik verschilt niet tussen vmbo-leerlingen en havo/vwo-leerlingen.

Figuur 1 Cannabisgebruik (ooit) in Amstelveen naar klas en geslacht (%)

* significant verschil ($p < 0,05$)

Hoe staat het met XTC?

Regiocijfers laten zien dat 0,5% van de jongeren ooit XTC heeft gebruikt; 0,1% in klas 2 en 0,8% in klas 4. Goed nieuws; in de regio is het xtc-gebruik ooit sinds schooljaar 2015-2016 afgenomen van 1,5% tot 0,5%.

Tabel 1 Cannabisgebruik naar achtergrondkenmerken (%)

	totaal		geslacht		klas		opleidingsniveau		herkomst		woont bij beide ouders	
	regio	Amstelveen	j	m	2	4	vmbo	havo/vwo	Ned	niet-Ned	ja	nee
cannabis, ooit	11	12	15	9 *	3	21 *	12	12	12	11	11	16 *
cannabis, maandelijks	3	4	5	2 *	-	7 *	4	3	4	4	3	5
cannabis, wekelijks	1	2	3	1 *	-	4 *	2	2	2	2	2	3

*significant verschil ($p < 0,05$) - aantal te klein om te presenteren

Waterpijp

Het gebruik van de waterpijp is populair onder 15- tot 24-jarigen. Bij het roken van een waterpijp komen schadelijke stoffen vrij, zoals teer en koolmonoxide. Het roken van een waterpijp is dan ook schadelijk voor de gezondheid. Veel mensen denken echter dat het roken van waterpijp onschuldig is.

Waterpijp roken gedaald

In Amstelveen heeft in het schooljaar 2017-2018 14% van de jongeren ooit waterpijp gerookt. Van de leerlingen in klas 2 heeft 7% weleens waterpijp gerookt, in klas 4 is dit 22%. Het maandelijks gebruik van waterpijp komt nauwelijks voor in klas 4 (2%). Gunstig: in Amstelveen, net als in de regio, is het gebruik van waterpijp in de periode 2015-2018 afgenomen.

Tabel 1 Waterpijppgebruik (ooit) in Amstelveen en de regio Amstelland naar schooljaar (%)

	Amstelveen	regio
2017 - 2018	14	14
2016 - 2017	18	17
2015 - 2016	23	21

*significant verschil tussen schooljaren (p<0,05)

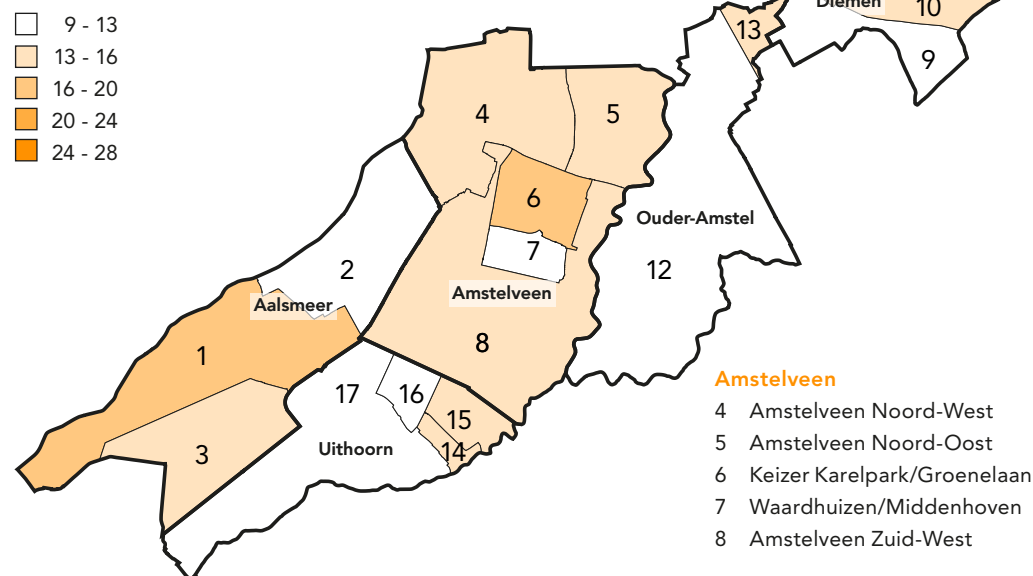
Wat blijkt? In de wijk Keizer Karelpark/Groenelaan wordt relatief vaak waterpijp gerookt; 18% heeft ooit gerookt. De wijk Waardhuizen/Middenhoven behoort tot de wijken in de regio waar jongeren het minst vaak waterpijp roken; 9% heeft ooit gerookt.

Tabel 2 Waterpijppgebruik naar achtergrondkenmerken (%)

waterpijp, ooit	totaal		geslacht		klas		opleidingsniveau		herkomst		woont bij beide ouders	
	regio	Amstelveen	j	m	2	4	vmbo	havo/vwo	Ned	niet-Ned	ja	nee
	14	14	19	9 *	7	22 *	20	11 *	13	15	13	19 *

*significant verschil (p<0,05)

Figuur 1 Waterpijppgebruik (ooit) naar wijken in de regio Amstelland (%)

Waterpijppgebruik hoger bij jongeren die niet bij beide ouders wonen

In Amstelveen experimenteren meer jongens dan meisjes met het roken van waterpijp: van de jongens heeft 19% ooit waterpijp gerookt versus 9% van de meisjes. De meeste waterpijprokers vinden we onder jongens in de vierde klas; 27% heeft ooit gebruikt. Ook het opleidingsniveau speelt een rol; vmbo-leerlingen hebben twee keer zo vaak weleens waterpijp gerookt als havo/vwo-leerlingen. Bijna één op de vijf (19%) jongeren die niet bij beide ouders wonen heeft weleens een waterpijp gerookt tegenover 13% van de jongeren die bij beide ouders wonen.

Gewicht, voeding en bewegen

In dit hoofdstuk leest u over het gewicht, de voedingsgewoonten en het beweggedrag van jongeren uit Amstelveen. Hoeveel jongeren hebben een gezond gewicht? Wie zijn er actiever, jongens of meisjes? En hoe is het gesteld met ontbijten en de groente- en fruitconsumptie?

Jongeren zijn volop in ontwikkeling en in de puberteit verandert het eet- en beweggedrag vaak drastisch. Door de snelle groei is er plotseling een grotere energiebehoefte. Daarnaast maken jongeren steeds zelfstandiger voedingskeuzes. En door een drukker leven met school, vrienden en bijbaantjes wordt er vaak minder tijd besteed aan sport en bewegen.

We weten dat jongeren die gezond eten en voldoende bewegen beter in hun vel zitten en beter presteren op school. En wie gezond eet en voldoende beweegt, loopt minder risico op overgewicht en ziekten zoals diabetes, hart- en vaatziekten of kanker. Kortom, actieve jongeren met een gezond voedingspatroon zijn fitter en hebben meer kans op een gezonde toekomst.

Overgewicht (inclusief obesitas): 13%

Risicogroepen: klas 4, vmbo,
niet-Nederlandse herkomst
Trend (2015-2018): onveranderd

Water drinken, dagelijks: 86%

Risicogroepen: vmbo, niet wonend bij beide ouders
Trend (2015-2018): stijging

Zoete dranken drinken (≥ 5 dagen per week): 35%

Risicogroepen: jongen, vmbo,
Nederlandse herkomst
Trend (2015-2018): daling

Ontbijten (≥ 5 dagen per week): 82%

Risicogroepen: meisje, klas 4, vmbo,
niet-Nederlandse herkomst,
niet wonend bij beide ouders
Trend (2015-2018): onveranderd

Fruitconsumptie (≥ 5 dagen per week): 61%

Risicogroepen: jongen, klas 4, vmbo,
niet wonend bij beide ouders
Trend (2015-2018): onveranderd

Groenteconsumptie (≥ 5 dagen per week): 83%

Risicogroepen: jongen, klas 4, vmbo,
niet-Nederlandse herkomst,
niet wonend bij beide ouders
Trend (2015-2018): onveranderd

Actief sporten: 46%

Risicogroepen: meisje, niet-Nederlandse herkomst
Trend (2015-2018): onveranderd

Beeldschermtijd (≥2 uur per dag): 71%

Risicogroepen: klas 4, niet-Nederlandse herkomst,
niet wonend bij beide ouders
Trend (2015-2018): onveranderd

Gewicht

Jongeren met overgewicht of obesitas (ernstig overgewicht) hebben meer kans op gezondheidsproblemen, zowel op jonge als op latere leeftijd. Vooral meisjes die te zwaar zijn, hebben meer last van psychosociale problemen. Ongezonde voedingsgewoonten en te weinig lichaamsbeweging spelen vaak een rol bij het ontstaan van overgewicht. Daarnaast kan zowel ondergewicht als overgewicht samenhangen met eetproblemen.

Eén op de acht jongeren heeft overgewicht

In het schooljaar 2017-2018 heeft 13% van de jongeren uit Amstelveen overgewicht (inclusief obesitas); 11% heeft overgewicht, 2% heeft obesitas. Dit verschilt niet van de rest van de regio. Het aandeel jongeren uit Amstelveen met overgewicht is sinds schooljaar 2015-2016 onveranderd. In de wijk Amstelveen Noord-West (11%) komt overgewicht (inclusief obesitas) minder vaak voor dan in de andere wijken in Amstelveen, terwijl in de wijk Keizer Karelpark/Groenelaan dit juist vaker voorkomt (18%). De wijk Keizer Karelpark/Groenelaan behoort tot de wijken in de regio met de meeste zware jongeren.

Vaker overgewicht bij vmbo-leerlingen

Bij leerlingen in de vierde klas komt overgewicht (inclusief obesitas) vaker voor dan in de tweede klas (15% versus 11%). Ook zien we dat leerlingen van het vmbo ruim twee keer zo vaak overgewicht hebben als leerlingen van havo/vwo (20% versus 9%). Daarnaast vormen jongeren van niet-Nederlandse herkomst een risicogroep. Het verschil tussen jongens (14%) en meisjes (12%) is niet significant.

Tabel 1 Overgewicht naar achtergrondkenmerken¹ (%)

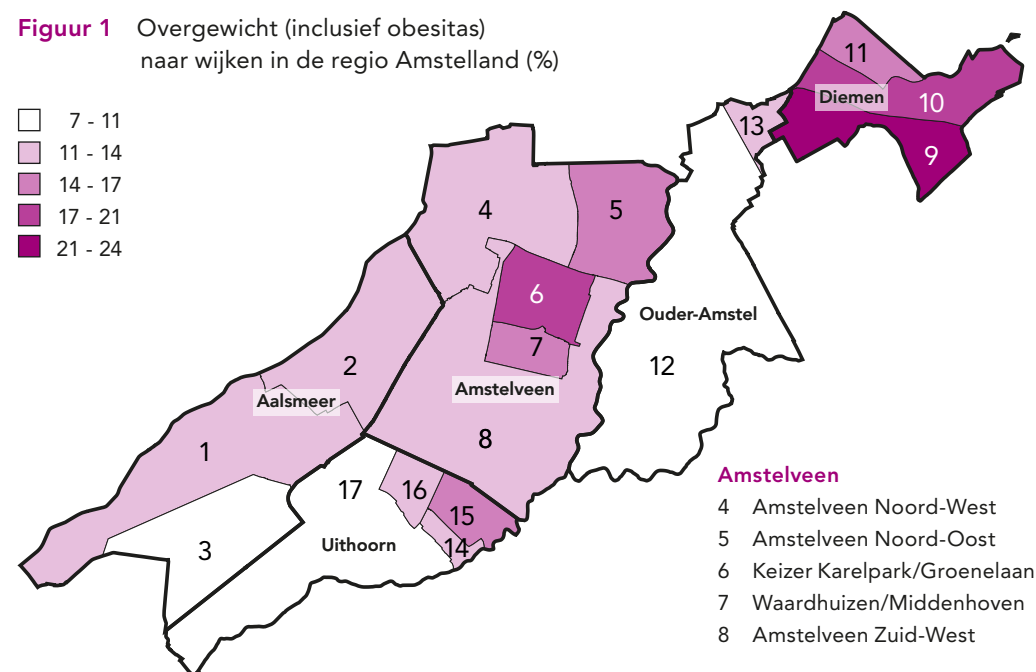
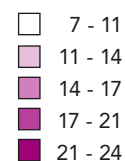
	totaal		geslacht		klas		opleidingsniveau		herkomst	
	regio	Amstelveen	j	m	2	4	vmbo	havo/vwo	Ned	niet-Ned
overgewicht (incl. obesitas)²	13	13	14	12	11	15 *	20	9 *	10	17 *
- overgewicht	11	11	11	10	10	12	16	8 *	8	14 *
- obesitas	2	2	3	2	1	3 *	4	1 *	2	3

*significant verschil (p<0,05)

[1] gegevens afkomstig uit het digitaal kinddossier, gegevens over de gezinssituatie niet beschikbaar

[2] op basis van Body Mass Index (BMI = kg/m²), rekening houdend met leeftijd en geslacht

Figuur 1 Overgewicht (inclusief obesitas) naar wijken in de regio Amstelland (%)

Amstelveen

- 4 Amstelveen Noord-West
- 5 Amstelveen Noord-Oost
- 6 Keizer Karelpark/Groenelaan
- 7 Waardhuizen/Middenhoven
- 8 Amstelveen Zuid-West

Ondergewicht

12% van de jongeren in Amstelveen heeft ondergewicht. In de rest van de regio komt dit vergelijkbaar vaak voor (regiocijfer: 11%).

Water en zoete dranken

Water en andere dranken voorzien het lichaam van vocht. We moeten ongeveer 1,5 tot 2 liter vocht per dag drinken. De consumptie van zoete (fris)dranken vergroot de kans op overgewicht en diabetes, en is schadelijk voor het gebit (door zuren en suikers). Het Voedingscentrum adviseert om de consumptie van deze dranken zoveel mogelijk te beperken.

Gebruik zoete dranken gedaald

Jongeren uit Amstelveen hebben gunstigere drinkgewoonten dan jongeren in de rest van de regio; zij drinken meer water en consumeren minder vaak zoete dranken, zoals limonade, frisdrank, vruchtensap en energiedrank.

Goed nieuws: in het schooljaar 2017-2018 drinkt 35% van de jongeren uit Amstelveen tenminste vijf dagen per week zoete dranken en dit is een daling ten opzichte van de voorgaande schooljaren. Tegelijkertijd is de laatste jaren het dagelijks drinken van water toegenomen; 86% deed dat in schooljaar 2017-2018. Het gebruik van zoete dranken loopt uiteen van 31% in de wijk Amstelveen Noord-West tot 41% in de wijk Amstelveen Zuid-West.

Vmbo-leerlingen hebben minder gunstige drinkgewoonten

Wie drinken in Amstelveen vaker zoete dranken? Dat zijn jongens, vmbo-leerlingen en jongeren van Nederlandse herkomst. De meeste zoete dranken worden gedronken door jongens op het vmbo (53%). Jongeren die niet bij beide ouders wonen drinken minder vaak dagelijks water dan jongeren die wel bij beide ouders wonen.

Tabel 1 Consumptie van water en zoete dranken naar achtergrondkenmerken (%)

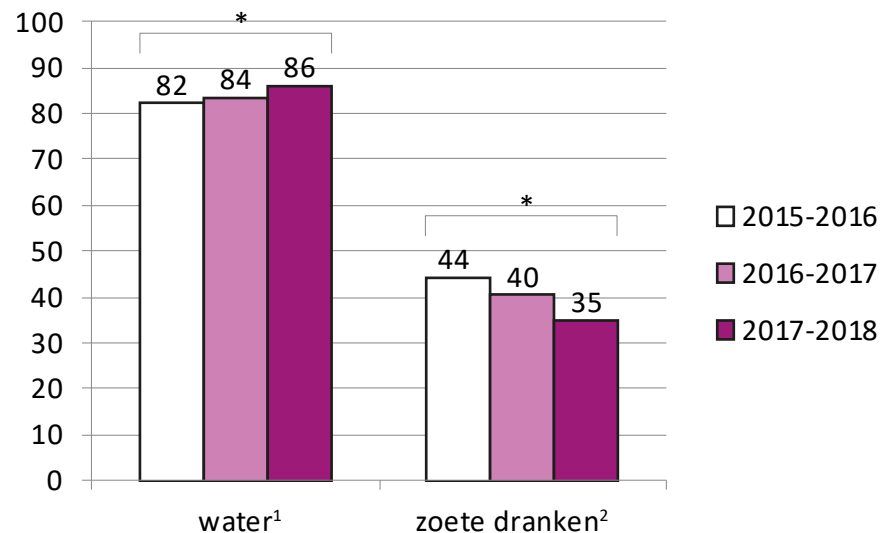
	totaal		geslacht		klas		opleidingsniveau		herkomst		woont bij beide ouders	
	regio	Amstelveen	j	m	2	4	vmbo	havo/vwo	Ned	niet-Ned	ja	nee
water ¹	81	86 *	86	87	87	86	78	91 *	86	87	87	82 *
zoete dranken ²	41	35 *	42	27 *	34	36	44	31 *	39	29 *	34	37

*significant verschil (p<0,05)

[1] elke dag

[2] vijf of meer dagen per week

Figuur 1 Consumptie van water en zoete dranken in Amstelveen naar schooljaar (%)

* significant verschil tussen schooljaren (p<0,05)

[1] elke dag

[2] vijf of meer dagen per week

Ontbijten, fruit en groente

Gezond eten draagt bij aan een gezond gewicht. Elke dag ontbijten verbetert de concentratie en daarmee de leerprestaties. Groente en fruit zijn belangrijke elementen van een gezond voedingspatroon. Het advies van het Voedingscentrum is om 250 gram groente en twee porties fruit per dag te eten. Wanneer een jongere gezond eet, is de kans op een gezonde toekomst groter.

Meer groente- en fruitconsumptie

Het merendeel van de jongeren ontbijt op vijf of meer dagen per week (82%). Dit betekent dat bijna één op de vijf jongeren minstens één keer per week zonder ontbijt naar school gaat. Zes op de tien jongeren eet minstens vijf dagen per week fruit en acht op de tien jongeren eet minstens vijf dagen per week groente. Jongeren uit Amstelveen eten vaker fruit en groente dan elders in de regio.

Sinds schooljaar 2015-2016 zijn de cijfers voor ontbijten, fruit- en groenteconsumptie niet veranderd. De wijk Amstelveen Noord-West behoort tot de wijken met de meeste fruit- (65%) en de meeste groenteconsumptie (87%) onder jongeren in de regio.

Wat zijn risicogroepen voor ongunstige voedingsgewoonten?

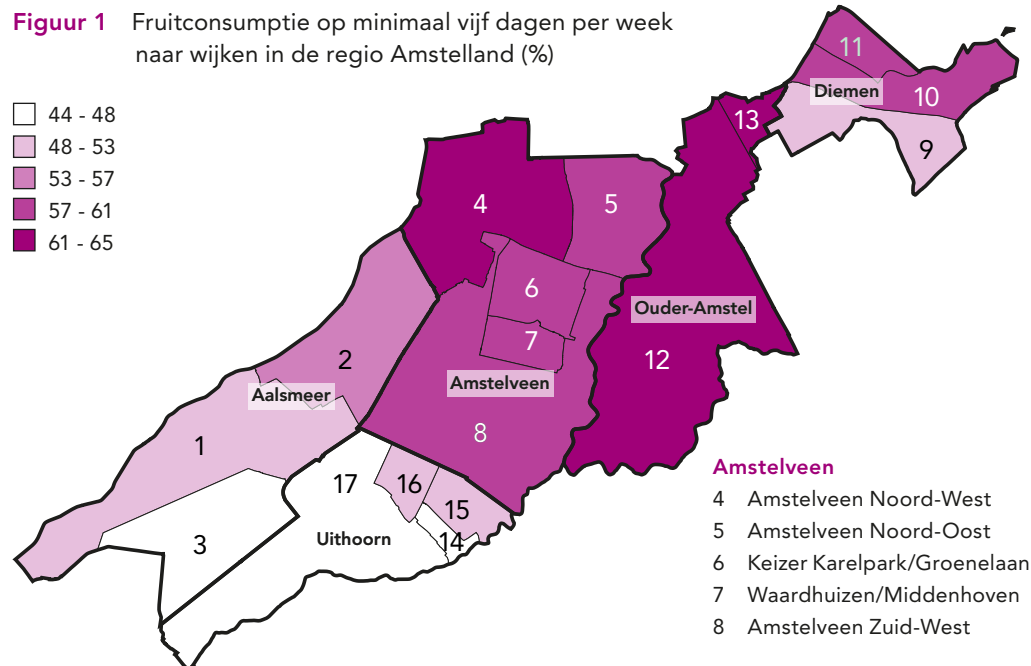
In Amstelveen gaan meisjes, vierdeklasleerlingen, vmbo-leerlingen, jongeren van niet-Nederlandse herkomst en jongeren die niet bij beide ouders wonen relatief vaak zonder ontbijt naar school. Meisjes eten wel vaker groente en fruit dan jongens. Vierdeklasleerlingen en vmbo-leerlingen eten juist minder vaak groente en fruit.

Tabel 1 Ontbijt en fruit- en groenteconsumptie naar achtergrondkenmerken (%)

	totaal		geslacht		klas		opleidingsniveau		herkomst		woont bij beide ouders	
	regio	Amstelveen	j	m	2	4	vmbo	havo/vwo	Ned	niet-Ned	ja	nee
ontbijt ¹	82	82	85	78 *	84	80 *	76	85 *	87	74 *	85	72 *
fruitconsumptie ¹	57	61 *	57	66 *	66	56 *	53	66 *	63	59	64	52 *
groenteconsumptie ¹	81	83 *	81	87 *	86	80 *	72	89 *	87	78 *	85	76 *

*significant verschil (p<0,05)

[1] vijf of meer dagen per week

Wat blijkt verder? Jongeren die niet bij beide ouders wonen eten minder fruit en groente dan jongeren die wel bij beide ouders wonen; jongeren van niet-Nederlandse herkomst eten minder vaak groente dan jongeren van Nederlandse herkomst.

Bewegen

Sport en bewegen hebben een positief effect op de conditie, het welzijn en het lichaamsgewicht. Het advies van de Gezondheidsraad (2017) voor jongeren tot achttien jaar is:

- Beweeg elke dag minstens een uur matig intensief.
- Doe minstens drie keer per week spier- en botversterkende activiteiten.
- Voorkom veel stilzitten.

Bijna de helft van de jongeren sport voldoende

In het schooljaar 2017-2018 sport 46% van de jongeren uit Amstelveen gemiddeld minstens een uur per dag. Dat is vergelijkbaar met de rest van de regio. Het gaat daarbij om sporten waarvan je gaat zweten of buiten adem raakt. Het percentage in schooljaar 2017-2018 is vergelijkbaar met voorgaande jaren. De meerderheid van de jongeren uit Amstelveen (71%) brengt in de vrije tijd minimaal twee uur per dag achter een beeldscherm door (tv, computer of tablet). Ook dit is vergelijkbaar met elders in de regio en vergelijkbaar met voorgaande schooljaren. Wat blijkt? In vergelijking met de andere Amstelveense wijken komt in de wijk Amstelveen Noord-West actief sporten onder jongeren het vaakst voor (53%) en zitten zij het minst vaak achter een beeldscherm (67%).

Slechts een derde van de meisjes sport een uur per dag

Meisjes uit Amstelveen sporten aanzienlijk minder vaak minstens een uur per dag dan jongens (36% versus 56%). Ook jongeren van niet-Nederlandse herkomst sporten minder vaak dan jongeren van Nederlandse herkomst. Wie zitten vaker twee uur per dag of meer achter een beeldscherm? Dat zijn de vierdeklasleerlingen, jongeren van niet-Nederlandse herkomst en jongeren die niet bij beide ouders wonen. Regiocijfers laten meer beeldschermgebruik zien voor vmbo-leerlingen. In Amstelveen zien we dat

Tabel 1 Actief sporten en beeldschermtijd naar achtergrondkenmerken (%)

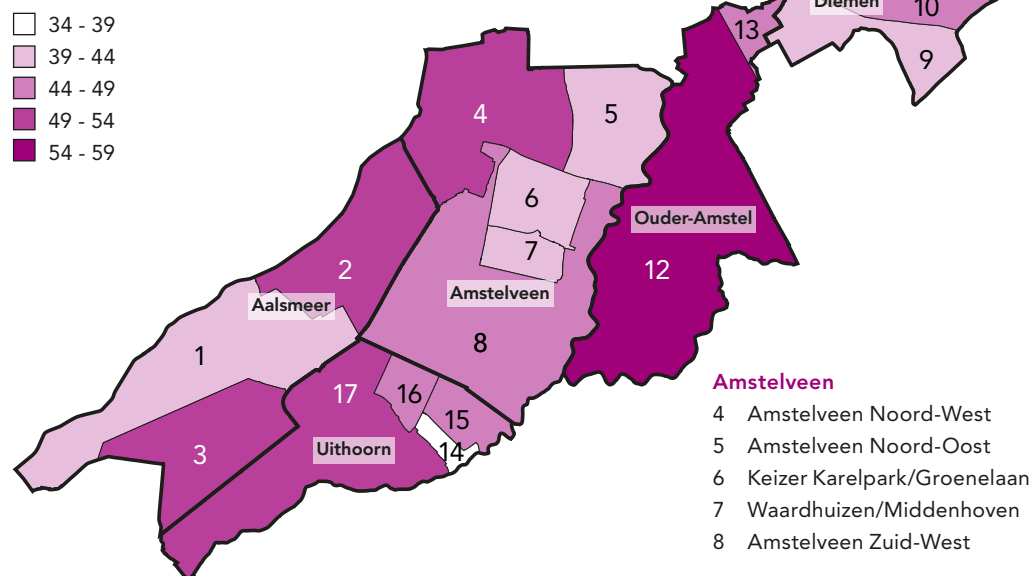
	totaal		geslacht		klas		opleidingsniveau		herkomst		woont bij beide ouders	
	regio	Amstelveen	j	m	2	4	vmbo	havo/vwo	Ned	niet-Ned	ja	nee
actief sporten ¹	48	46	56	36 *	47	46	44	47	51	39 *	48	41
beeldschermtijd ²	73	71	70	73	67	76 *	75	70	69	74 *	70	77 *

*significant verschil (p<0,05)

[1] ≥ 1 uur per dag matig intensief sporten

[2] ≥ 2 uur per dag gebruik van beeldscherm in vrije tijd (computer, tv, tablet)

Figuur 1 Actief sporten (minstens een uur per dag) naar wijken in de regio Amstelland (%)

ook, maar is het verschil tussen vmbo en havo/vwo niet significant. Jongens en meisjes verschillen weinig in beeldschermgebruik.

In Amstelveen gaat een ruime meerderheid van de jongeren (88%) minstens vier dagen per week lopend of fietsend naar school.

Sociale leefomgeving

Welk percentage van de jongeren in Amstelveen vertoont problematisch gamegedrag? Wat zijn de risicogroepen voor mishandeling thuis of gedwongen seksuele handelingen? En welk deel van de jongeren voelt zich eenzaam? Onder andere deze vragen over de sociale leefomgeving worden beantwoord in dit hoofdstuk.

Een stimulerende en positieve sociale leefomgeving, zowel thuis als op school, draagt bij aan het welzijn van jongeren. Met het digitale tijdperk is er de laatste jaren veel veranderd op sociaal gebied. Ondanks veel sociale contacten kunnen jongeren zich toch eenzaam voelen.

Videogames dienen als platform voor sociale contacten, maar overmatig gamen kan ook leiden tot verslaving en problemen in de sociaal-emotionele ontwikkeling.

In de thuissituatie kan het voorkomen dat jongeren slachtoffer zijn van lichamelijke en emotionele mishandeling. Dit kan depressie, angst en affectieve stoornissen als gevolg hebben. Mishandeling is lastig te signaleren en is vaak moeilijk aan te kaarten voor jongeren.

Een deel van de jongeren heeft in de puberteit hun eerste seksuele relatie. Veilige seks, ter voorkoming van soa's en ongewenste zwangerschap, en het voorkomen van ongewenst seksueel

contact zijn hierbij belangrijk. Landelijk loopt het condoomgebruik onder jongeren terug. Seksuele educatie blijft dus zinvol, zeker ook in relatie tot weerbaarheid.

Risicovol gamen: 10%

Risicogroepen: jongen, klas 2, vmbo
Trend (2015-2018): onveranderd

Eenzaam: 6%

Risicogroepen: vmbo, niet-Nederlandse herkomst
Trend (2015-2018): daling

Lichamelijk mishandeld: 2%

Risicogroep: niet-Nederlandse herkomst
Trend (2015-2018): onveranderd

Geslachtsgemeenschap, ooit: 8%

Trend (2015-2018): daling

Emotioneel mishandeld: 3%

Risicogroepen: klas 4, niet wonend bij beide ouders
Trend (2015-2018): onveranderd

Niet altijd condoom gebruikt: 3%

Risicogroepen: klas 4, niet wonend bij beide ouders
Trend (2015-2018): onveranderd

Emotioneel verwaarloosd: 5%

Risicogroep: niet wonend bij beide ouders
Trend (2015-2018): onveranderd

Gedwongen tot seksuele handeling, ooit: 2%

Risicogroepen: meisje, Nederlandse herkomst
Trend (2015-2018): onveranderd

Gamen

Gamen hoort bij deze tijd. Games zijn altijd en overal toegankelijk door de smartphone of tablet. Dat maakt de controle en beheersbaarheid lastig. Overmatig gamen kan leiden tot schoolproblemen, slaapproblemen en problemen in de sociaal-emotionele ontwikkeling. Positieve aspecten van gamen zijn het opdoen van kennis en het onderhouden van vriendschappen.

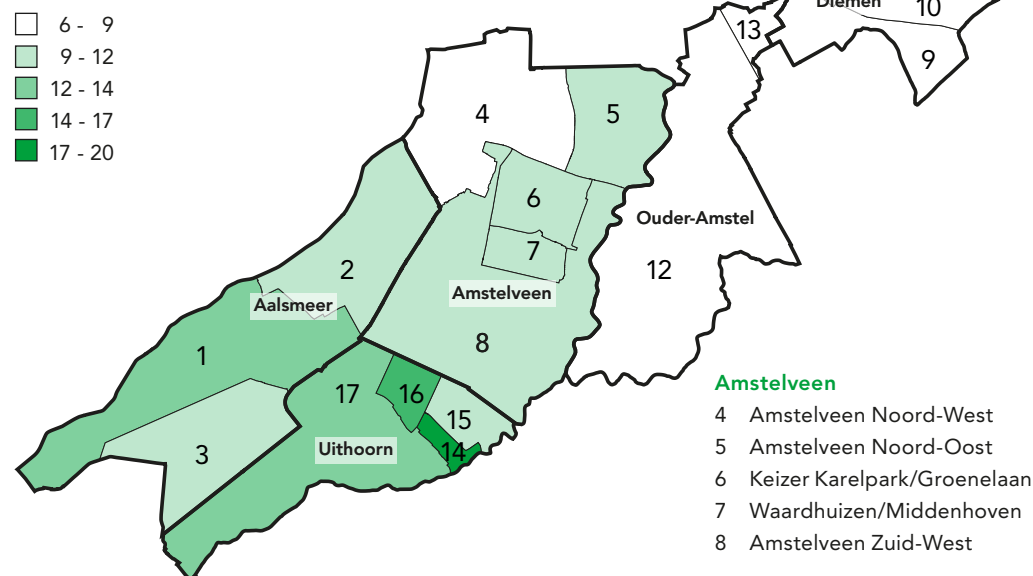
Eén op de tien jongeren vertoont risicovol gamegedrag

In het schooljaar 2017-2018 heeft 10% van de jongeren uit Amstelveen aangegeven dat hij/zij zich (zeer) vaak onrustig en gestrest voelt als hij/zij niet kan gamen, het moeilijk vindt om te stoppen met gamen of gamet als hij/zij zich rot voelt. Jongeren uit Amstelveen verschillen niet van jongeren in de rest van de regio. Sinds schooljaar 2015-2016 is het vóórkomen van risicovol gamegedrag niet veranderd. Wat blijkt? In de wijk Amstelveen Noord-West is het aandeel jongeren met risicovol gamegedrag (8%) kleiner dan elders in Amstelveen. Deze wijk behoort tot de wijken in de regio met de minste problematische gamers.

Meeste risicovol gamegedrag bij jongens op het vmbo

Risicovol gamegedrag zien we in Amstelveen vooral bij jongens; 16% tegenover 3% bij meisjes. Zijn er nog meer risicogroepen? Ja, tweedeklasleerlingen en vmbo-leerlingen vertonen vaker problematisch gamegedrag. Een hoog percentage jongeren dat risicovol gamet vinden we dan ook onder jongens in de tweedeklas (20%) en onder jongens op het vmbo (21%).

Figuur 1 Risicovol gamegedrag naar wijken in de regio Amstelland (%)

Tabel 1 Risicovol gamegedrag naar achtergrondkenmerken (%)

	totaal		geslacht		klas		opleidingsniveau		herkomst		woont bij beide ouders	
	regio	Amstelveen	j	m	2	4	vmbo	havo/vwo	Ned	niet-Ned	ja	nee
risicovol gamegedrag ¹	10	10	16	3 *	11	8 *	13	8 *	9	10	9	11

*significant verschil (p<0,05)

[1] (zeer) vaak onrustig en gestrest als hij/zij niet kan gamen, vindt het moeilijk om te stoppen en gebruikt gamen als hij/zij zich rot voelt

Thuisituatie

Wanneer gezinsleden op een negatieve manier met elkaar omgaan kan dit leiden tot lichamelijke en emotionele schade. Er kan sprake zijn van lichamelijke mishandeling, emotionele mishandeling en emotionele verwaarlozing. Met name emotionele mishandeling en verwaarlozing in het gezin kunnen bij jongeren bijdragen aan het ontwikkelen van affectieve stoornissen.

Eén op de twintig jongeren emotioneel verwaarloosd

In Amstelveen geeft in het schooljaar 2017-2018 2% van de jongeren aan in het afgelopen jaar thuis lichamelijk te zijn mishandeld. Daarnaast geeft 3% aan emotionele mishandeling te hebben ervaren en voelt 5% zich emotioneel verwaarloosd. Jongeren in Amstelveen verschillen hiermee niet van jongeren elders in de regio. De cijfers zijn in de periode 2015-2018 niet veranderd.

Wat blijkt? Als we de wijken van Amstelveen onderling met elkaar vergelijken zien we dat jongeren uit Amstelveen Noord-Oost meer lichamelijke mishandeling (4%) ervaren dan gemiddeld in de andere wijken van Amstelveen.

Meer emotionele mishandeling en verwaarlozing bij jongeren die niet bij beide ouders wonen

Opvallend: de woonsituatie met de ouders speelt de grootste rol bij emotionele mishandeling en emotionele verwaarlozing. Het percentage jongeren dat thuis emotioneel wordt mishandeld is ruim drie keer hoger bij jongeren die niet bij beide ouders wonen (7%) dan bij jongeren die wel bij beide ouders wonen (2%). Emotionele verwaarlozing komt ruim twee keer vaker voor bij jongeren die niet bij beide ouders wonen (10% versus 4%).

Tabel 1 Thuisituatie naar achtergrondkenmerken (%)

	totaal		geslacht		klas		opleidingsniveau		herkomst		woont bij beide ouders	
	regio	Amstelveen	j	m	2	4	vmbo	havo/vwo	Ned	niet-Ned	ja	nee
lichamelijk mishandeld ¹	1	2	2	1	2	1	3	1	1	3 *	2	2
emotioneel mishandeld ¹	3	3	2	4	2	4 *	3	3	3	4	2	7 *
emotioneel verwaarloosd ¹	5	5	6	5	4	6	7	5	4	7	4	10 *

*significant verschil (p<0,05)

[1] in het afgelopen jaar

Wat zijn nog meer risicogroepen? Vierdeklassers (4%) geven vaker aan emotioneel mishandeld te zijn dan tweedeklassers (2%). Jongeren van niet-Nederlandse herkomst worden vaker lichamelijk mishandeld dan jongeren van Nederlandse herkomst (3% versus 1%). Er is nauwelijks verschil in mishandeling of verwaarlozing tussen jongens en meisjes.

Vragenlijst en definities

De thuisituatie wordt uitgevraagd aan de hand van 15 stellingen (CTQ-SF). Onder emotionele mishandeling vallen onder andere: ervaringen met schelden, beledigingen of haat. Bij emotionele verwaarlozing worden emotionele behoeften van een kind niet vervuld door (langdurig) gebrek aan liefde, geborgenheid of emotionele steun.

Eenzaamheid

Jongeren hebben veel sociale contacten maar sommige jongeren kunnen zich wel degelijk eenzaam voelen. Eenzaamheid is vaak niet zichtbaar en het kan voor jongeren lastig zijn dit aan te kaarten.

Gevoelens van eenzaamheid afgenomen

In het schooljaar 2017-2018 ervaart 6% van de jongeren uit Amstelveen gevoelens van eenzaamheid. Dit cijfer wijkt niet af van het regiocijfer. Gunstig: het aandeel eenzame jongeren uit Amstelveen is sinds schooljaar 2015-2016 afgenomen. Ook het regiocijfer is afgenomen. Binnen Amstelveen zijn er geen significante verschillen in eenzaamheid tussen wijken.

Tabel 1 Eenzaamheid in Amstelveen en de regio Amstelland naar schooljaar (%)

	Amstelveen	regio
	*	*
2017 - 2018	6	6
2016 - 2017	7	7
2015 - 2016	9	7

*significant verschil tussen schooljaren (p<0,05)

Vaker eenzaamheid bij vmbo-leerlingen

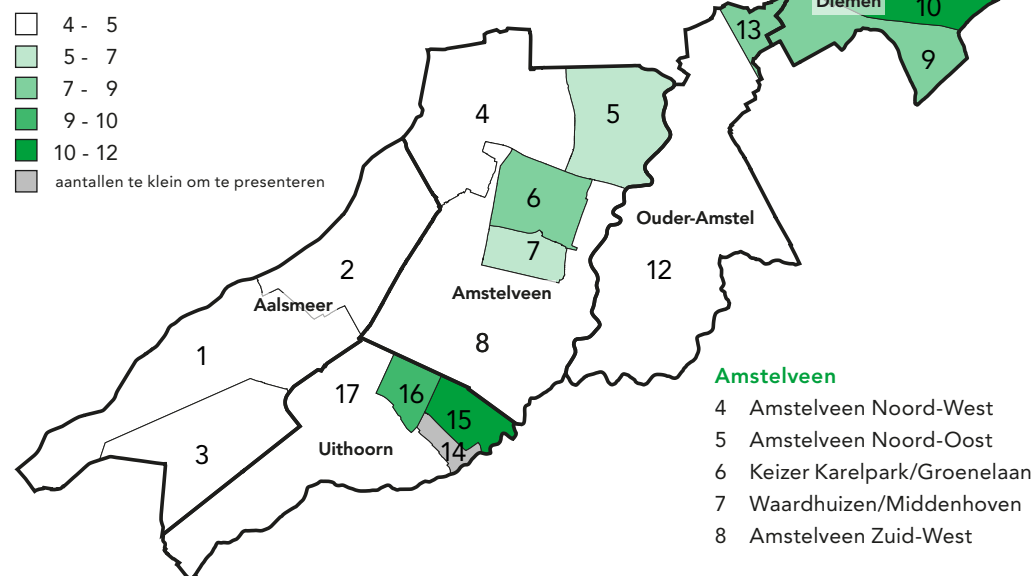
Het aandeel eenzame jongeren in klas 2 en klas 4, en onder jongens en meisjes is vergelijkbaar. Wel zien we dat vmbo-leerlingen twee keer vaker eenzaam zijn dan havo/vwo-leerlingen (8% versus 4%). Ook voelen jongeren van niet-Nederlandse herkomst zich vaker eenzaam dan jongeren van Nederlandse herkomst (7% versus 4%).

Tabel 1 Eenzaamheid naar achtergrondkenmerken (%)

eenzaamheid	totaal		geslacht		klas		opleidingsniveau		herkomst		woont bij beide ouders	
	regio	Amstelveen	j	m	2	4	vmbo	havo/vwo	Ned	niet-Ned	ja	nee
	6	6	6	5	6	5	8	4 *	4	7 *	5	6

*significant verschil (p<0,05)

Figuur 1 Eenzaamheid naar wijken in de regio Amstelland, 2017-2018 (%)

Hoe wordt eenzaamheid gemeten?

Gevoelens van eenzaamheid worden uitgevraagd aan de hand van acht stellingen (RULS-8), waarvoor grenswaarden zijn vastgesteld. Stellingen gaan onder andere over gezelschap, vrienden en het gevoel erbij te horen.

Seksualiteit

In de puberteit hebben veel jongeren hun eerste ervaringen met seksuele handelingen. Condoomgebruik is belangrijk ter bescherming van seksueel overdraagbare aandoeningen en een ongewenste zwangerschap. In Nederland gebruiken jongeren van 12 tot 14 jaar minder consequent anticonceptie dan jongeren van 15 jaar en ouder. Sommige jongeren krijgen te maken met onvrijwillige seks.

8% van de jongeren heeft ooit geslachtsgemeenschap gehad

In Amstelveen heeft in het schooljaar 2017-2018 8% van de jongeren ooit geslachtsgemeenschap gehad. Van de jongeren geeft 3% aan niet altijd een condoom te gebruiken. Dit betekent dat ongeveer 40% van de seksueel actieve jongeren niet altijd een condoom heeft gebruikt. Deze cijfers zijn vergelijkbaar met jongeren elders in de regio. Geslachtsgemeenschap komt onder tweedeklasleerlingen nauwelijks voor (1%). In klas 4 heeft één op de zeven leerlingen (15%) ooit geslachtsgemeenschap gehad. Sinds schooljaar 2015-2016 is er een dalende trend in het aandeel jongeren dat ooit geslachtsgemeenschap heeft gehad. Dit geldt zowel voor Amstelveen als voor de regio. Condoomgebruik is sinds 2015-2016 niet veranderd.

Vmbo-leerlingen zijn vaker seksueel actief

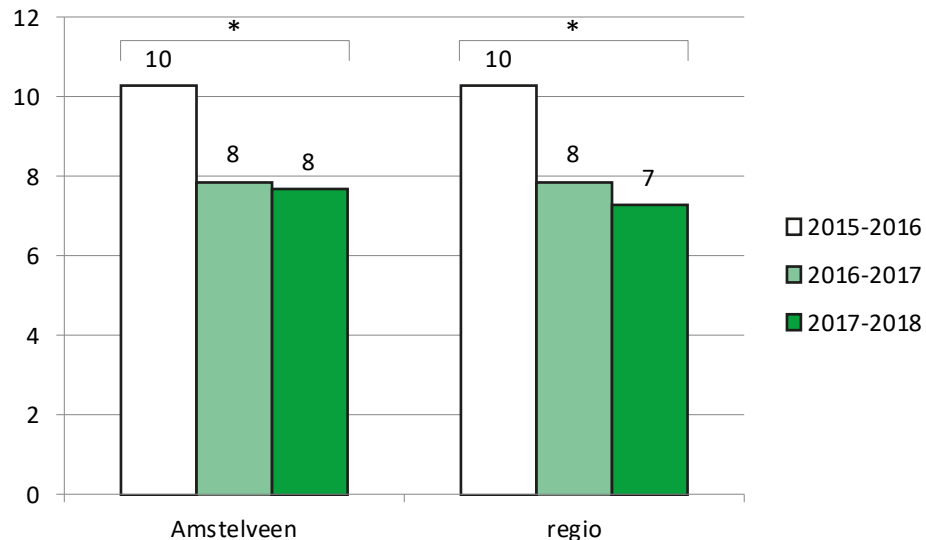
Jongens hebben vaker ooit geslachtsgemeenschap gehad dan meisjes (10% versus 6%). In klas 4 heeft 18% van de jongens en 12% van de meisjes geslachtsgemeenschap gehad. Op het vmbo is het aandeel leerlingen dat ooit geslachtsgemeenschap heeft gehad bijna twee keer zo groot als op havo/vwo. Jongeren die niet bij beide ouders wonen hebben ruim twee keer vaker geslachtsgemeenschap dan jongeren die wel bij beide ouders wonen. Wie gebruiken minder vaak een condoom? Regionaal zien we dat onder seksueel actieve meisjes het aandeel dat aangeeft niet altijd een

Tabel 1 Seksualiteit naar achtergrondkenmerken (%)

	totaal		geslacht		klas		opleidingsniveau		herkomst		woont bij beide ouders	
	regio	Amstelveen	j	m	2	4	vmbo	havo/vwo	Ned	niet-Ned	ja	nee
geslachtsgemeenschap, ooit	7	8	10	6 *	1	15 *	11	6 *	8	7	6	13 *
niet altijd condoom gebruikt	3	3	3	3	-	6 *	4	3	4	2	2	6 *
gedwongen tot seksuele handeling, ooit	2	2	1	3 *	2	2	2	1	2	1 *	1	3

*significant verschil (p<0,05) - aantal te klein om te presenteren

Figuur 1 Geslachtsgemeenschap (ooit) in Amstelveen en de regio Amstelland naar schooljaar (%)

*significant verschil tussen schooljaren (p<0,05)

condoom te gebruiken groter is dan onder seksueel actieve jongens (52% versus 35%). In Amstelveen zien we dat ook, maar zijn de aantallen te klein om te presenteren.

Eén op de vijftig jongeren gedwongen tot seksuele handeling

In Amstelveen is 2% van de jongeren ooit gedwongen tot een seksuele handeling. Dit komt vaker voor bij meisjes (3%) en bij jongeren van Nederlandse herkomst (2%).

Wijken

Zijn er verschillen tussen de wijken in Amstelveen?

In de tabel hiernaast worden de achtergrondkenmerken van de jongeren en de uitkomsten voor de belangrijkste gezondheidsthema's gepresenteerd naar vijf wijken in Amstelveen.

Wat het meeste opvalt is dat Amstelveense jongeren in de wijk Noord-West beter scoren dan in de andere wijken, met name op het gebied van gewicht, voeding en bewegen. Ook risicovol gamen komt in deze wijk minder voor. Op het gebied van alcoholconsumptie scoort de wijk Noord-West juist slechter in vergelijking met de rest van de wijken.

De wijk Keizer Karelpark/Groenelaan scoort op een aantal onderwerpen juist minder gunstig; er is meer overgewicht, er wordt minder vaak ontbeten en ook de groenteconsumptie is hier lager dan in de rest van Amstelveen. Ook wordt er door de jongeren vaker geëxperimenteerd met waterpijp roken. In deze wijk is de alcoholconsumptie juist weer laag.

Wat blijkt verder? In de wijk Amstelveen Noord-Oost komt lichamelijke mishandeling vaker voor. Zoete dranken worden vaker gedronken in Amstelveen Zuid-West. Waterpijp roken komt in de wijk Waardhuizen/Middenhoven minder vaak voor.

Tabel 1 Achtergrondkenmerken en gezondheid naar vijf wijken in Amstelveen (%)

Achtergrondkenmerken	regio	Amstelveen	Amstelveen Noord-West	Amstelveen Noord-Oost	Keizer Karelpark /Groenelaan	Waardhuizen /Middenhoven	Amstelveen Zuid-West
Steekproefgrootte	N=3540	N=1532	N=518	N=196	N=256	N=194	N=368
geslacht: jongen / meisje	51 / 49	52 / 48	53 / 47	59 / 41	44 / 56	54 / 46	50 / 50
klas: klas 2 / klas 4	50 / 50	52 / 48	53 / 47	54 / 46	52 / 48	50 / 50	51 / 49
opl. niveau: vmbo / havo-vwo	39 / 61	34 / 66	19 / 81	36 / 64	46 / 54	38 / 62	42 / 58
herkomst: Ned. / niet-Ned.	68 / 32	60 / 40	69 / 31	49 / 51	46 / 54	51 / 49	69 / 31
woont bij beide ouders: ja / nee	80 / 20	80 / 20	85 / 15	77 / 24	71 / 29	78 / 22	80 / 20
Gezondheid							
goede ervaren gezondheid	83	84	88	79	77	84	85
depressieklachten	10	10	8	13	13	10	11
angstklachten	13	14	14	16	15	14	14
gedachten zelfdoding, afgl. weken	7	7	7	6	10	6	6
slaapproblemen	26	25	27	23	29	27	22
roken, maandelijks	5	5	6	7	7	3	4
alcohol drinken, maandelijks	12	11	15	10	7	7	11
binge drinken, maandelijks	4	4	5	3	2	-	3
cannabis, maandelijks	3	4	4	4	4	3	4
waterpijp, ooit	14	14	13	14	18	9	16
overgewicht (inclusief obesitas)	13	13	11	15	18	15	11
water drinken, elke dag	81	86	90	86	83	85	84
zoete dranken, ≥ 5 dagen p. wk.	41	35	31	36	32	36	41
ontbijten, ≥ 5 dagen p. wk.	82	82	85	79	74	83	84
fruit, ≥ 5 dagen p. wk.	57	61	65	58	61	60	59
groenten, ≥ 5 dagen p. wk.	81	83	87	82	77	85	83
sport ≥ 1 uur p. dag	48	46	53	43	43	40	44
schermbij gebruik ≥ 2 uur p. dag	73	71	67	74	74	76	71
risicovol gamegedrag	10	10	8	10	11	10	11
lichamelijke mishandeling	1	2	-	4	2	3	-
emotionele mishandeling	3	3	2	-	5	4	3
emotionele verwaarlozing	5	5	6	3	6	4	5
eenzaamheid	6	6	5	7	8	6	4
geslachtsgemeenschap, ooit	7	8	7	9	9	4	10

groen: wijk scoort significant beter dan de overige vier wijken samen, p<0,05
 rood: wijk scoort significant slechter dan de overige vier wijken samen, p<0,05
 -: aantal te klein om te presenteren

blauw: wijk scoort significant anders dan de overige vier wijken samen, p<0,05
 De interpretatie van de score is niet negatief of positief

GGD Amsterdam

Meer lezen?

Meer resultaten en achtergrondinformatie over de Jeugdgezondheidsmonitor vindt u op www.ggdgezondheidinbeeld.nl. Alle rapportages zijn ook te vinden op www.ggdgezondheidinbeeld.nl/publicaties-amstelland.

Colofon

Uitgave GGD Amsterdam, Afdeling Epidemiologie, Gezondheidsbevordering en Zorginnovatie (EGZ) / Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

Auteurs Claudia Verhagen, Johan Werkhoven, Marcel van der Wal, Henriëtte Dijkshoorn, Kelly van der Wijst, Wilco Schilthuis, Nick van den Tempel, Thera Knopperts, Ilona Steenkamer, Hilde Stegeman, Anouk Wisse, Livia Kalma, Lenette Rietveld (EGZ), Yvonne Hazeveld (JGZ)

Fotografie Adobe Stock

Vormgeving Studio Serton

Contact Claudia Verhagen (afdeling EGZ)
020 555 5495
cverhagen@ggd.amsterdam.nl

website ggd.amsterdam.nl

